

KOMENTAR BIBLIJE - "Berešit" (1. Mojsijeva 1,1 - 6,8)

Nehemija Gordon

Nehemija: Ne znam da li možete da čujete u pozadini, moj mikrofon je glasniji i osetljiviji, to što čujete je kuckanje, ljudi kuckaju svoje *sakas*, širom celog grada, ili barem u mom komšiluku.

Dok hodaš celim gradom po trotoarima, ulazima, dvorištima, otvorenim prostorima i svuda možeš da vidiš te *sakas*, te čizme. Neke su napravljene od drveta, neke od tkanine, ali sve odozgo imaju *shah*. *Shah* je pokrivač od biljaka, to je simbolično, jer kada su bili u pustinji i bilo je veoma vruće, sedeli su celi dan u tim čizmama koje su imale pokrivač od palminih grana i ostalih sličnih stvari.

Kit i ja smo išli u Nuebu u egipatskom okupiranom Sinaju, bili smo u takvim jednim *sakas*, od komadića tkanine, tamo ljudi u tome provode dane, jer je tamo nepodnošljivo vruće. Sedeli smo na plaži u jednim takvim, na neki način, autentičnim *sakas*, jer se one još uvek koriste za što su se izvorne *sakas* koristile, pokrivene granama palme.

Jono: Dakle, neki dan, ispravi me ako grešim, počelo je novo čitanje odeljka Tore, je li to tačno?

Nehemija: Naravno, taj deo je tradicionalan. Zapravo, postoje dve različite tradicije u jevrejskoj istoriji o ciklusnom čitanju Tore. Pravo čitanje Tore je opisano u 5. Mojsijevoj 31,11, kada se cela nacija skupljala u Hramu, čitali su Toru u periodu od oko sedam dana, zatim prestanu, te u narednih sedam dana čitaju celu Toru. Iz razloga što mi to više nismo radili, zato što smo bili razbacani po dijaspori, pa čak i sada nazad u Izraelu to se jednostavno ne radi, ono što je sada postala tradicija jeste čitanje Tore tokom cele godine, tako da se završi čitanje na Praznik senica, osmog dana, odatle to dolazi.

Međutim, postoje dva običaja. Prvi je da se počne tog osmog dana, jednom godišnje, a drugi običaj je zapravo čitanje celog ciklusa u periodu između tri do tri i po godine. U tom smislu, zbog takvog sistema, dobija se jedan dodatni mesec, u svakom slučaju to je ciklus od tri do tri i po godine, drugim rečima se naziva i ciklus zemlje Izraela, ali onaj koji je danas uobičajeniji jeste, ono što mi činimo, naziva se vavilonski ciklus, jednogodišnji ciklus.

Jono: To je ono što ćemo mi da radimo. Taman smo na vreme, sada bismo hteli da prođemo kroz odeljak Tore, verujem da bi nam trebalo sat vremena svake sedmice.....ovo je prvi stih o kojem bismo mogli da razgovaramo sat vremena.....

Kit: Mene zanima, što se tiče ovog odeljka Tore, šta su oni zapravo radili, jesu li je samo čitali ili šta se zapravo dešavalo?

Nehemija: Dakle, posvećeni Jevreji su pre svega čitali, ali je danas to mnogim ljudima, rekao bih, neka vrsta rituala, jer žele da čitaju Toru kod kuće, sami ili sa svojim porodicama. Međutim, pre ljudi nisu imali pristupe knjigama kao što mi danas imamo. Dakle, oni su čitali u javnosti kako bi ljudi mogli da razumeju. Postojale su takođe i rasprave o Tori. Posle, kada ljudi više nisu govorili hebrejski, preovladavao je jezik ne-Jevreja čak i među Jevrejima. Pročitali bi jedan stih, a ponekad i tri stiha, a zatim bi izgovarali aramejski prevod toga. To je postao neki ritual, ljudi više nisu govorili aramejski. Ispočetka su kada su čitali, razumeli sve reči, pa su je čitali samo da je čuju, a posle je verovatno dolazilo do nekih vrsta diskusija.

Ne znamo tačno kako je to izgledalo, ali su postojale različite vrste kao što mi imamo danas, što se obično zasnivalo na nekom odeljku Tore, bile bi to reči ili nešto slično. Verovatno su postojale različite metode, ponekad bi se vrteli oko neke reči, ponekad je reč bila samo izgovor kako bi se o nečemu drugom razgovaralo. Ponekad bi se samo

razgovaralo o tim odeljcima Tore. Za one koji ne znaju, prvi odeljak Tore počinje u Prvoj Mojsijevoj knjizi 1:1, u poglavlju 6, tačnije od početka poglavlja 6.

Jono: Da kažemo još jednom to je veliki odeljak Pisma, očigledno nećemo sve danas da pokrijemo, ali u stihovima koje smo upravo pročitali, u početku, postoji ogroman broj knjiga koje raspravljaju samo o ovim stihovima.....Postoje ljudi koji veruju da se između prva dva stiha nalazi dugi period koji traje hiljade miliona i miliona godina, postoji takođe bukvalna interpretacija da je taj period trajao šest dana. Šta ti o tome misliš?

Nehemija: Samo da se malo vratim pre nego što počnemo da razgovaramo o tome. Ako vrlo detaljno pogledate ovaj izveštaj o Postanju, od prvog poglavlja do drugog poglavlja, prva tri stiha, ono što tu pronalazite jeste ponavljanje i ako to shvatite veoma bukvalno, mogli biste reći da su stvari stvorene dvaput. Hajde samo da vam dam primer. U prvom stihu kaže: "U početku stvori Bog nebesa i zemlju". Nebesa su zapravo nebo ili sve što je iznad zemlje, piše da je to stvoreno drugog dana, a zemlja, odnosno suva zemlja, stvorena je trećeg dana, dakle, šta je od toga? I ne radi se samo o tome.

Takođe, imamo i svetlost. Svetlost je takođe stvorena prvog dana, a četvrtog dana imamo nebeska tela, odnosno sunce i zvezde, a to su stvari koje daju svetlost, to se nekim ljudima onda čini kao da je ponavljanje. Postoje dva načina gledanja na te stvari. Jedan je da „u početku, zarez, Bog stvori nebesa i zemlju“, a nakon toga ono što se dešava u drugom stihu sledi, a nakon toga, s obzirom da je zemlja bila bezoblična, On je oblikovao zemlju i nebesa, a to je ono što se dešava narednih dana. Druga interpretacija, koju podržava i hebrejski, jeste da je prvi stih početak Božijeg stvaranja nebesa i zemlje koji su bili bez oblika, što znači da je, po ovoj interpretaciji, Bog tada došao u taj

haotični kosmos i pretvorio ga u uredni. Pretpostavljam da problem sa ovom interpretacijom leži u tome što mnogi ljudi veruju da je svemir već postojao kada je Bog došao da stvara, te da je sve što je On učinio bilo oblikovanje svemira. Dakle, prvo je bilo stvaranje *ex nihilo*, stvaranje ni iz čega, a drugo je da je Bog stvorio nešto iz nečega.

Jono: Još uvek ostaje pitanje odakle je to nešto došlo? Da li je On to stvorio ranije, postoji li Viša sila? Šta znaš o tome?

Kit: *Govori o vremenu kada je učio u školi, oduvek misli da je Bog u početku stvorio sve, a da onda na red treba da dođu pitanja koja se tiču stvaranje Zemlje.*

Nehemija: Ja sam ovaj stih shvatio bukvalno, hajde da pre toga kažem da hrišćani i hrišćanska tradicija teži da bude dogmatska o veri, o svemu što je u veri specifično, a u jevrejskoj tradiciji mi definitivno toga nemamo. Dakle, gledajući sa tog stanovišta, rekao bih da postoje brojne mogućnosti i razumevanja, spomenuli ste teoriju razmaka, koju ste spomenuli pre, a ja ću da objasnim posle šta je to, ali u suštini, postoje dva načina gledanja na stvari za većinu ljudi. To je ono što zovu "mlađe stvaranje", koje se desilo pre bukvalno šest hiljada godina i "starije stvaranje", koje govori da je svet star milionima godina o čemu govori i moderna nauka.

Ja težim mlađem stvaranju, ali u tome postoje novi odgovori, jedan od njih je ta teorija razmaka koju ste spomenuli, u kojoj se govori da je prilikom stvaranja bilo šest dana sa razmacima između, koji predstavljaju milione godina.

Jono: Da, posebno između onoga što je Kit prvo spomenuo, između prvog i drugog stiha, koliki je bio vremenski period između ta dva stiha? Dakle, u početku je Bog stvorio nebesa i zemlju, koliko je dugo prošlo pre nego što se desio drugi stih, kada je zemlja bila bezoblična i prazna i prostirala se tama preko nje. Međutim, postoji teorija da su možda prošli

milioni godina u stvaranju. Može se tvrditi da su na isti način stvoreni u određenoj dobi. Bog je bio očigledno potpuno novo stvarao, ali kao da je stvarao u određenoj zrelosti. Postoji takođe teorija da je On očigledno stvorio zemlju, i verovatno je trebalo da stvori zemlju u određenoj zrelosti. S obzirom na ovo, nije potrebna teorija razmaka. Postoje mnoge različite teorije o tome.

Nehemija: Kao što sam rekao, težim tome da budem bukvalista što se tiče ovog pasusa, tako da poimam da je postojalo šest dana u stvaranju, jer se na kraju ovog dela u stihu pet govori da je bilo veče i bilo jutro, dan jedan. Ja to razumem kao opisivanje onoga što se desilo u stihovima jedan, dva, tri i četiri, čak i u pola petog. Dakle, ja mislim da je bilo bukvalno šest dana Božijeg stvaranja, jer je On to mogao da učini i u deliću sekunde da je hteo, nisu Mu bili potrebni milioni godina.

Kako da onda objasnim dinosauruse i takve stvari? Moj odgovor je, ono što si ti spomenuo - "zrelo stvaranje" zemlje, bukvalno šest hiljada godina, dakle onda ne treba da objašnjavam načine kao što to čine mnogi koji veruju u mlađe stvaranje.

Kako to da imamo geološke slojeve i slične stvari u primeru Potopa. Iako izgleda da su prošli milioni godina, kao što ste rekli, Bog je stvorio Adama, on je verovatno izgledao kao tridesetogodišnjak, ali možda i kao četrnaestogodišnjak, ali pretpostavljamo da nije izgledao kao beba. Kada je stvorio drveće, neko od njih je izgledalo kao da je hiljadama godina staro tog dana, na dan kada ga je stvorio.

Znam da je problem možda tako gledati na stvari, ali moja poenta je u tome da u jevrejskoj tradiciji, nama je u redu da ako ti želiš da veruješ da je zemlja stara nekoliko miliona godina ili ako želiš da veruješ da je stara šest hiljada godina, ništa od toga ne utiče na tvoju vezu prema stvaranju svemira. To je samo pitanje toga u šta ti veruješ. Sve dok veruješ u Tvorca svemira, to kako ćeš da tumačiš ovaj deo, možda i nije toliko

važno. To nije neki najveći problem. Treba da tolerišemo različita mišljenja, meni nije problem da prihvatim nekoga ko kaže da je svet star milionima godina, pa on možda i jeste star toliko, ja to ne mogu da znam, iako verujem da je star šest hiljada godina, poštujem i verovanje da je star milionima godina. To nimalo ne utiče na moju veru, međutim mnogim ljudima utiče zbog hrišćanskog odnosa prema stvarima u koje se mora verovati, inače će se goreti zauvek u paklu zajedno sa Jevrejima. Mislim da su samo ljubomorni na nas....

Jono: Dakle, tama se prostirala nad površinom vodenog bezdana, a Božiji Duh je lebdeo nad površinom vode. Čini li se samo meni, Nehemija, da se tama nalazi nad površinom ispod vode, a da je Božiji Duh iznad vode.

qqNehemija: Ne, ja to ne bih tako shvatao. Često u Bibliji postoje paralele, odnosno dva puta se govore iste stvari, obično drugačijim rečima, to je ono što i ovde imamo, to je zapravo ista stvar. Međutim, zašto je voda, a ne zemlja, odgovor se nalazi u stihu dva, a to je da su zemlja i voda izmešane, nalaze se u haosu, ne izgleda to kao suva zemlja i more. Sve je izmešano i haotično.

Jono: U stihu šest, vidimo da je stanje popravljeno.

Nehemija: *Priča priču iz detinjstva kada je prvi put seo da čita Toru sa rabinom...*

Nehemija: Dakle, otvorili ste zanimljivo pitanje o Božijem Duhu koji lebdi iznad vode. Kada govorimo o Božijem Duhu, a Bog jeste Duh, ja to shvatam da je On večan, pa kako onda može da lebdi iznad vode? Ostaviću vama da imate svoje mišljenje o tome, ali ću izneti samo dve tačke. Jedna je da ne treba to da shvatamo tako bukvalno, znam da sam rekao da ja bukvalno shvatam šest dana postanka, ali mislim da ostale stvari i ne moraju tako bukvalno da se tumače. Čak i sa tim periodima od 24 časa, sunce nije stvoreno do četvrtog dana, dakle to što se kaže da

je dan, ne mora da se shvata najbukvalnije kao dan. Po meni je u redu da se tako misli, premda ja mislim da to jesu bili dani. Druga tačka je da Duh Božiji na hebrejskom mogu da budu dve različite stvari. Jedna je Božiji lični Duh, kao duša, a druga mogućnost na hebrejskom jeste Duh od Boga, na neki način anđeo koji je lebdeo iznad površine vode. Postojali su neki Jevreji u osmom veku koji su govorili da se Božiji Duh koji je lebdeo iznad vode zapravo odnosi na Duha kojeg je Bog poslao kao anđela, te da je taj anđeo onda stvorio svemir, da je Bog koristio tog anđela kao posrednika. Naravno, ostali Jevreji su na takva iznošenja skakali na noge i prasnuli bi govoreći da se to ne sme govoriti. Govorili su da, što se tiče ovog problema, veoma važno imati vere. Međutim, u jevrejskoj istoriji nije vladalo takvo mišljenje, ja bih rekao da se tu radi o ličnom Božijem duhu, mišljenje da je On ograničen samo na područje iznad vode je shvaćeno pomalo bukvalno, ipak u svakom slučaju, to su mogućnosti.

Jono: Nehemija, da li bi ta reč mogla da znači i vetar i dah?

Nehemija: Naravno.

Jono: Dakle, ne mora nužno da znači duh, zar ne?

Nehemija: Da, *ruah* znači vetar i duh. Mogu biti obe opcije. Stvar je izbora.

Jono i Kit: Daću vam još jedan primer zašto smo danas ovde- „et“. „Et“ ima vrlo posebnu svrhu, molim Nehemiju da objasni, jer ću, Bože, da eksplodiram ako još jednom čujem da je to Isus. Žao mi je, znam da će sada mnogi da budu ljuti na mene, ali me to izluđuje.

Nehemija: Reći ću vam koja je gramatička funkcija „et-a“, u modernom hebrejskom „et“ označava direktni objekat, kad to kažem većina ljudi se pita šta je to direktni objekat. U engleskom se određuje redosledom reči, a jedan od primera koji mi se sviđaju je npr. Džordža je pojela mačku. Džordža je moj pas. Kako da znam ko je jeo, a ko je pojeden- iz

redosleda reči. Kada bih rekao mačka je pojela Džordža, to znači da je Džordža pojeden, a to je prosto nemoguće. Ipak, hebrejski ne funkcioniše na taj način, drugačiji je kao jezik. Ne može se uzeti neka reč na hebrejskom i prevesti na engleski, jer to tako ne funkcionište. To ne može da se učini ni sa jednim jezikom, kad bi to učinio i sa španskim, zvučalo bi smešno. Kad bi se u bilo kojem jeziku prevodila reč za reč, izgubilo bi se dosta pravog značenja. Način na kojem se u hebrejskom označava šta je Bog jeo jeste izgovaranjem „et“. Kad bih hteo da kažem sledeću rečenicu, ako želim da kažem Džordža je pojeo mačku. Dakle, kada bih to sada preveo značilo bi Džordža je pojeo „et“ mačku. Neki ljudi tako dođu i kažu, oh, „et“ se ovde pojavljuje, a nije prevedeno, sigurno mora da znači da ima neko duhovno značenje, pa zato kažu da se to odnosi na Isusa. Ako želite „et“ da prevedete Isusom, to je vaš izbor, ali u gramatičkom smislu, trebalo bi da razumete funkciju te reči. U ovoj prvoj rečenici Prve Mojsijeve knjige „et“ se ne prevodi, postoje cela jedna teorija o tome koja govori da se „et“ odnosi na Ješuu. To je teološko verovanje, ali „et“ ipak ima i svoju funkciju. Na hebrejskom se takođe može reći „Et“ mačka je pojela Džordžu“, pa bi ipak mačka bila ta koja je pojedena, jer se sa „et“ označava direktni objekat. U toj rečenici se naglašava šta je Džordža pojeo. Kad bih rekao „Šta je Džordža pojeo?“, onda bi odgovor bio „Et“ mačku je Džordža pojeo. Dakle, označava direktni objekat, na čemu je radnja učinjena.

Nehemija: Ako želite da kažete da se Ješua pojavljuje u prvom stihu Prve knjige Mojsijeve, slobodno to činite, ali treba da shvatite i gramatičko značenje „et-a“. Neki ljudi bi rekli da je ta reč, s obzirom da se ne prevodi, u potpunosti irelevantna u stihu, međutim, nije istina da je irelevantna. Bez te reči biste došli u situaciju gde bi se moglo reći da su nebesa stvorila Elohim i zemlja je stvorila Elohim. Ne bi se znalo ko je šta stvorio. Rabini su o tome raspravljali, kada su Grci prevodili Bibliju,

oni su se plašili da je oni neće razumeti, vrmzali su se oko prevoda, kako bi izbegli situaciju gde bi Grci mislili da su nebesa stvorila zemlju, jer je to na grčkom drugačije. Takođe, u grčkom postoji mogućnost da je Bog stvorio u početku nebesa i zemlju, da je stvorio sve troje. U grčkom je to pomalo dvosmisleno, što može da bude problem, kada prevodite na druge jezike, može da dođe do te dvosmislenosti. Ja neću sad da naglašavam te stvari, ali kažem da treba da se razume gramatičko značenje, ako mislite da je „et“ Ješua, nema problema, to je vaše teološko verovanje.

Nehemija: Ako ste ikada upoznali nekog bivšeg pušača, oni su zapravo ti koji mrze pušače, ne mogu da podnesu da budu u društvu pušača, nervira ih sve što ima veze s njima. Mnogo vremena sam provodio sa ljudima, bolje rečeno mesijanskim ljudima koji su pre bili hrišćani. Oni sada mrze hrišćanine, oni to neće priznati, ali oni mrze hrišćane. Oni su nešto naučili, otkrili istinu, pa su sada svi ostali koji ne znaju to što su oni naučili, neuki i zli. Znam da nisu svi takvi, ali popriličan broj ljudi jeste. Oni mrze sve što ima veze sa hrišćanstvom, dovoljno im je da čuju reč metodista i odmah si im neprijatelj, ne mogu da podnesu da to čuju. Sve to zato što su i oni nekada bili deo nekog crkvenog sistema, odmah te osuđujuju i pretpostavljaju da jedeš svinjetinu, slaviš Božić i svetkuješ nedelju, da slaviš Mitru, tako bi te oni opisali. Jedna od stvari koju sam naučio od tebe, Kit, a što veoma cenim, jeste da ne treba suditi ljudima. Treba ih pustiti da se sami pronađu, ne treba ih sve svrstavati u isti koš. Ljudi su ono što jesu, mislim da se u svakom ljudskom biću odvija određeni proces, neka oni sami vode svoj proces. Ono što spiritualisti kažu jeste: ti si metodista, odlazi odavde, ne želimo da razgovaraš sa ljudima koji su drugačiji od tebe, oni nisu kao što si ti. Naučio sam mnogo toga o sebi i drugim ljudima, koji nužno ne dolaze sa istog mesta odakle sam ja, imaju drugačiji izgled, itd.

Nehemija: U jevrejskom filozofiji, postoji koncept u kojem se govori da ako je Bog večan, a svemir je konačan, onda ne može nikako večno da deluje sa konačnim. Mora da postoji posrednik. U osmom veku oni su ga nazivali anđelom Stvoriteljem. Fajlo, filozof Jevrej iz prvog veka, isti koncept je nazivao logos, Božija reč. Iz razloga što je Bog večan, jedini način na koji bi On mogao da deluje u svemiru jeste kroz nešto konačno, što je Njegov logos. On šalje Svoj logos, Svoju reč, logos znači reč na grčkom, a zatim deluje i stvara u svemiru. Bog nikada direktno ne razgovara sa ljudskim bićima, to se uvek odvija preko posrednika. Ja ovo ne govorim zato što verujem u to, ja zapravo verujem u suprotno, jer mislim da je Bog večan i da može da deluje na konačno. Međutim, mislim da su pitanja nekad bitnija od samih odgovora, važno je biti svestan takvih mišljenja, znati da takva pitanja postoje. Kako god interpretirali, bilo da kažete da je to Isus, da je Muhamed ili ako kažete da je to moj pas Džordža i njegov duh ili pak, kažete da je to Božiji duh. Na kakav ćete odgovor naići zavisi od vas i vašeg nebeskog Oca. Za mene je važno da ispitujete.

Jono: Naravno, da budete svesni složenih, pa čak i različitih mišljenja koja postoje, teorija koje je teško objasniti. To je bolje nego ostati neuk i držati se samo jednog pogleda, te tako provesti ostatak života. Slušajte, slušajte prijatelji moji, molim vas da ponovo slušate dok razgovaramo o odeljcima Tore svake nedelje. Izazovite sami sebe da stvari u svom životu pogledate na drugi način, kako ih pre niste gledali.

Nehemija: Jedna od stvari koju često čujem od hrišćana ili bivših hrišćana, a i mesijanci bi nešto tako rekli, jeste da im je samo zbunjujuće kada čuju pet različitih mišljenja, ne znaju koje je pravo. Umesto da se samo držite neke doktrine, zapravo treba da budete izazvani da sami ispitujete stvari, pa iako se posle vratite na svoju prvobitnu doktrinu, to je

u redu, to je između vas i Tvorca. Mislim da nas je Bog stvorio sa inteligencijom i želi da je koristimo.

Nehemija: Pravi odgovor jeste da osoba koja je napravila poglavlja bio je arhiepiskop Kanterburija, Stiven Lengton, u početku 13. veka. Imao je neki svoj red, a to je da svake nedelje treba da se jedan odeljak čita u njegovoj crkvi. Podelio je po dužini, želeo je da čitanja budu, manje više, iste dužine trajanja, bio je pomalo ograničen sadržajem. U nekim slučajevima, nije znao gde šta prestaje, pa bi stavio početak ili kraj poglavlja. Stavljajući *šbat* na početak poglavlja dva, uradio je to veoma jasno s namerom da ga odvoji od zapisa o Stvaranju. Jedna situacija se završava nakon čitanja prvog poglavlja jedne nedelje u crkvi, završili bi kulminacijom stvaranja čovečanstva, ljudska bića su zapravo kulminacija Stvaranja. Na početku drugog poglavlja počinje potpuno nova priča, ko se seća šta ste čitali prošle nedelje, mislim da je to uradio kako bi ga odvojio od Stvaranja. Bog je blagoslovio sedmi dan prilikom Stvaranja, a ako čitate prvo jedno poglavlje pa odvojeno drugo, čini se da je to samo slučajna stvar. Moram još nešto da kažem, znam da smo na izmaku vremena, mislim da je ovo veoma važno. Možda ćemo ovo da radimo sledeće godine u ciklusu čitanja odeljka, a to se nalazi u poglavlju dva, od stiha četiri sve do kraja poglavlja tri.

Ne radi se o Stvaranju, nego je o Rajskom vrtu. Mnogi ljudi bi čitali poglavlje dva kao zapis o Stvaranju, a u poglavlju dva nalaze da je to još jedna priča o Stvaranju, te umesto da ima šest dana, nalaze i da ima sedmi dan, a u stihu četiri kaže: dan kada je Bog stvorio nebesa i zemlju, zbog toga izgleda kao da je to pravi dan, a dan na hebrejskom takođe znači i vreme, vremenski period, era. Poglavlje dva u kojem se opisuje Stvaranje samo slučajno uvodi stvaranje Rajskog vrta, te zbog toga izgleda da nije hronoški, ako uporedimo redosled događaja u poglavlju jedan, videćemo razliku. U hebrejskim spisima nije

neuobičajeno da na jednom mestu nešto stoji napisano hronološki, a na drugom mestu bi subjekat uvodio nešto umesto da je hronološki napisano. Jedan od primera koji mi se sviđaju jesto to da se poglavlje devet dešava pre poglavlja četiri. Postoji princip po kojem Pismo nije napisano hronološki, a to je definitivno slučaj sa poglavljem dva, dok je u poglavlju jedan sve napisano unutar hronološkog okvira.

Jono: Znam da više skoro da i nemamo vremena čak ni da mislimo o tome, ali želim samo da spomenem poglavlje tri u kojem se pojavljuje neprijatelj, zmija...

Nehemija: To je zmija. Bog je stvorio sve dobro, ali nam je onda dao slobodnu volju, a i životinje takođe imaju slobodnu volju, vode se instinktom, ali imaju slobodnu volju da odlučuju. Lav donosi odluke o tome da li će da ubije nekoga ili ne. Tako je i zmija odlučila da će da prevari ženu, zašto je to učinila? Možda je bila ljubomorna, ja je gledam kao zmiju, ne vidim je kao deo borbe svetova.

Prevod: www.creation6days.com